

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCES (PAMATRĀDĪTĀJU) SAGATAVOŠANAS PRINCIPI

Maksājumu bilance ir statistikas pārskats par ekonomiskajiem darījumiem starp vienas valsts rezidentiem un pārējo pasauli (nerezidentiem) noteiktā periodā (mēnesī, ceturksnī, gadā).

Latvijas maksājumu bilance veidota atbilstoši Starptautiskā Valūtas fonda "Maksājumu bilances rokasgrāmatas" 5. izdevuma un Eiropas Centrālās bankas prasībām.

Maksājumu bilance ietver tekošo kontu, kapitāla un finanšu kontu un statistisko novirzi. Tekošais konts rāda noteiktā periodā veikto preču un pakalpojumu eksportu un importu, ienākumus un izdevumus (darba samaksu, dividendes, procentus) un kārtējos pārvedumus, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Kapitāla un finanšu konts atspoguļo veiktos kapitāla pārvedumus, kas paredzēti ieguldījumiem, kā arī ārējo ieguldījumu un parādu pārmaiņas noteiktā periodā un rezerves aktīvu pieaugumu vai samazinājumu.

Latvijas Banka sagatavo un publicē maksājumu bilanci, sākot ar informāciju par 2000. gadu, kad no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes pārņēma atbildību par ceturkšņa un gada maksājumu bilances sagatavošanu un publicēšanu. Sākot

ar 2001. gadu, Latvijas Banka publicē arī mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus).

Mēneša maksājumu bilances (pamatrādītāju) sagatavošanas mērķis ir operatīvi sniegt informāciju par ekonomiskajiem darījumiem ar ārvalstīm, nodrošinot makroekonomisko procesu savlaicīgu analīzi.

Lai rastu iespēju sagatavot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), Latvijas Banka apstiprinājusi "Informācijas par nebanku ārējiem maksājumiem sagatavošanas noteikumus", saskaņā ar kuriem Latvijas bankas četras reizes mēnesī Latvijas Bankai iesniedz pārskatus par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem, bet nebankas (nerezidenti) reizi mēnesī Latvijas Bankai iesniedz paziņojumus par iekšzemes bankās ienākšajiem un ārvalstu bankās veiktajiem ārējiem maksājumiem, kuru apjoms, pārrēķināts latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās valūtas kursa darījuma dienā, pārsniedz 1 000 latu.

Sagatavojot mēneša maksājumu bilanci (pamatrādītājus), papildus datiem par nebanku (rezidentu) ārējiem maksājumiem tiek izmantota Latvijas Bankas apkopotā informācija par kredītiestāžu ārējiem aktīviem un

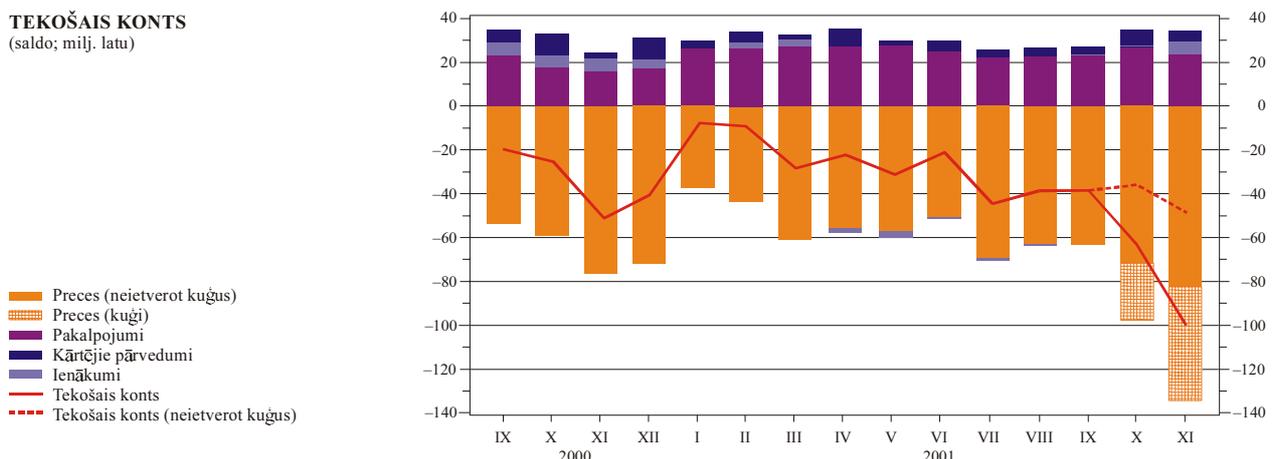
pasīviem, Latvijas Bankas dati par ārējām rezervēm, Valsts kases apkopotie dati par valdības ārējo parādu un ārvalstu finanšu palīdzību, kā arī informācija no uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar starpniecību darba līgumu slēgšanā starp fiziskajām personām (rezidentiem) un darba devēju (nerezidentu) darbam ārvalstīs, un citi avoti.

Mēneša maksājumu bilance (pamatrādītāji) tiek sagatavota 30 darbadienu laikā pēc pārskata mēneša beigām. Mēneša maksājumu bilances pamatrādītāji tiek precizēti, sagatavojot ceturkšņa maksājumu bilanci, kad pieejams plašāks informācijas avotu klāsts, t.sk. veidlapas Nr. 1-MB "Ārējo ieguldījumu ceturkšņa pārskats" un veidlapas Nr. 3-MB "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskats" dati, kā arī Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie ārējās tirdzniecības statistikas un Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma dati.

Dažkārt sakarā ar datu elektroniskās apstrādes tehnoloģijas specifiku skaitļu noapaļošanas dēļ iespējamas nelielas atšķirības starp uzrādīto kopējo apjomu un saskaitāmo kopsummu.

Novembrī preču eksporta apjoms nedaudz pārsniedza vidējo 2001. gada mēneša apjomu, tomēr maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo sasniedza 99.8 milj. latu, krasi palielinoties privatizējamās valsts a/s "Latvijas kuģniecība" veiktās vēl divu jaunu kuģu (52.1 milj. latu vērtībā) iegādes rezultātā. Preču negatīvais saldo pieauga, preču importam salīdzinājumā ar oktobri palielinoties par 28.6 milj. latu un preču eksportam samazinoties par 7.7 milj. latu.

TEKOŠAIS KONTS
(saldo; milj. latu)

Kuģu iegāde noteica preču un līdz ar to arī tekošā konta deficīta palielināšanos salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Vienlaikus pieauga pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo (attiecīgi par 7.7 milj. latu un 2.2 milj. latu). Preču negatīvais saldo palielinājās (par 57.8 milj. latu), jo preču eksports pieauga par 14.5%, bet preču imports – par 40.5% (neietverot minēto kuģu iegādes izdevumus – tikai par 11.6%).

Sarūkot Latvijas ostu ieņēmumiem, pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar oktobri samazinājās par 3.7 milj. latu. Šo kritumu lielā mērā noteica Krievijas valdības lēmums stimulēt Krievijas ostu noslodzi, no 2001. gada 1. augusta samazinot dzelzceļa tarifus tām kravām, kas tiek pārvadātas caur šīs valsts ostām.

Citu pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi saruka (līdz 0.1 milj. latu), un samazinājumu galvenokārt noteica sniegto sakaru un būvniecības pakalpojumu ieņēmumu sarukums.

Pieaugot rezidentu portfeļieguldījumu ienākumiem un samazinoties nerezidentu tiešo investīciju ienākumiem Latvijā, ienākumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar oktobri pieauga par 5.5 milj. latu. Sarūkot privātā sektora saņemto kārtējo pārvedumu apjomam, to pozitīvais saldo samazinājās par 2.8 milj. latu.

Novembrī kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo bija 78.7 milj. latu.

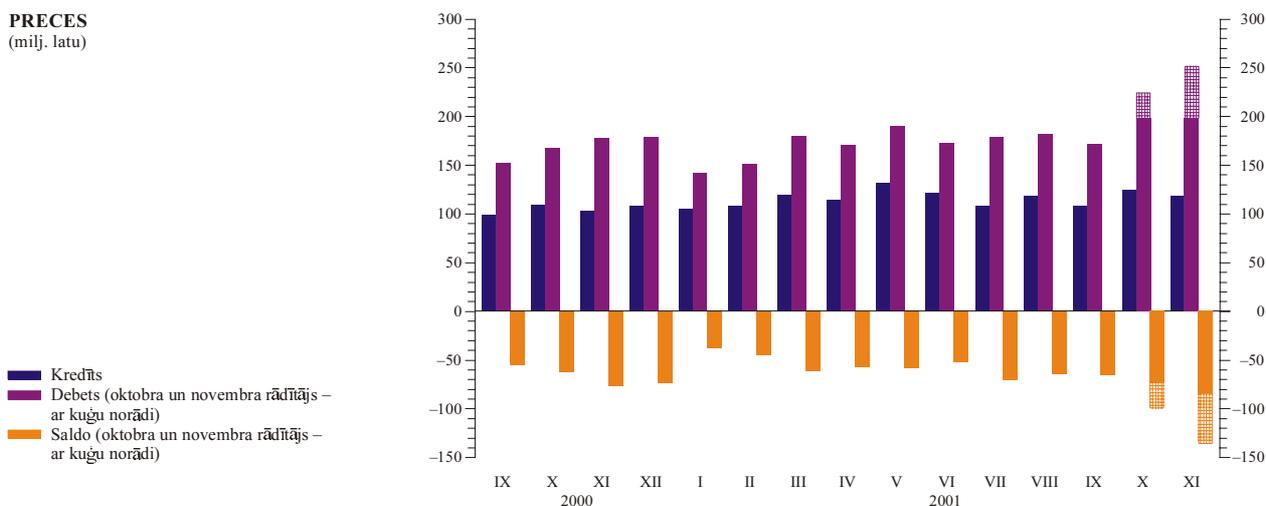
Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 34.4 milj. latu (t.sk. nerezidentu investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā – 30.3 milj. latu). Oktobrī un novembrī nerezidentu veikto investīciju apjoms uzņēmumu pašu kapitālā sasniedza 45.4% no 2001. gada pirmajos 11 mēnešos veiktajām investīcijām, liecinot par investoru augošo interesi par Latvijas tautsaimniecību.

Portfeļieguldījumu saldo novembrī bija pozitīvs. Bankas samazināja tām piederošo ilgtermiņa parādzīmju portfeli par 39.8 milj. latu un saņēma 5.2 milj. latu par pārdotajām privātuzņēmumu akcijām. Latvijas valdība emitēja 7 gadu eiroobligācijas 200 milj. eiro apjomā. Visvairāk obligāciju iegādājās Vācijas, Lielbritānijas un Francijas investori.

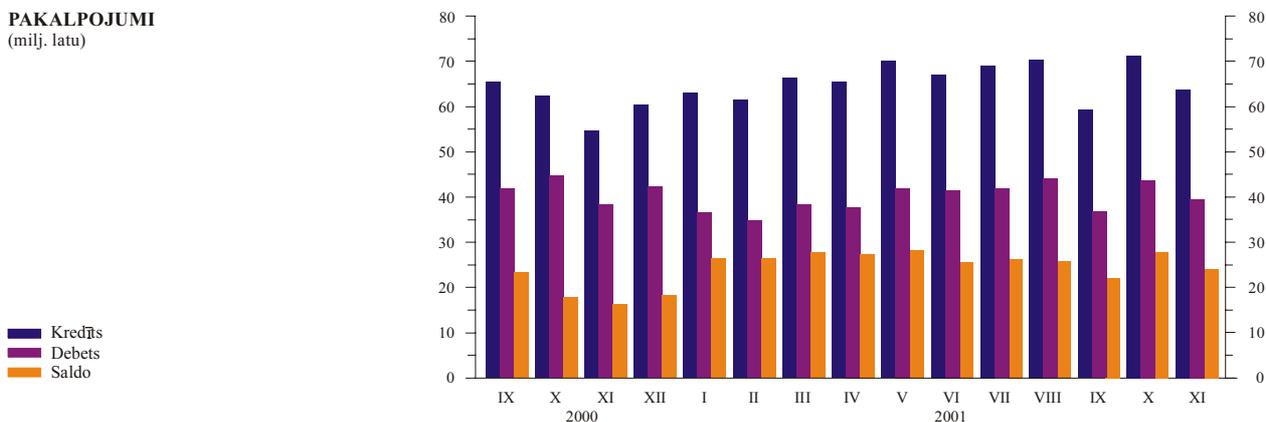
Lai gan naudas plūsmu apjoms bija ievērojams, citu ieguldījumu saldo bija neliels (11.2 milj. latu). Latvijas banku no nerezidentiem piesaistītie aizņēmumi (pārsvarā īstermiņa noguldījumi) pieauga par 190.9 milj. latu. Daļa šo aizņēmumu tika noguldīti OECD valstu kredītiestādēs (136.3 milj. latu), kā arī izmantoti piesaistīto pieprasījuma noguldījumu atmaksai (69.5 milj. latu). Uzņēmumu sektora aizņēmumi sasniedza 39.4 milj. latu.

Latvijas Bankai veicot ārvalstu valūtas pirkšanas tiešos darījumus starpbanku tirgū un Valsts kasei saņemot eiroobligāciju emisijas rezultātā iegūtos līdzekļus, rezerves aktīvi novembrī pieauga par 111.1 milj. latu un maksājumu bilance bija pozitīva.

PRECES (milj. latu)

PAKALPOJUMI (milj. latu)

MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCE (PAMATRĀDĪTĀJI)

(saldo; milj. latu)

	Tekošais konts				Kapitāla konts	Finanšu konts						Novirze	
	Preces	Pakalpojumi	Ienākumi	Kārtējie pārvedumi		Tiešās investīcijas	Portfeļieguldījumi	Atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi	Rezerves aktīvi			
2000													
IX	-19.2	-53.7	23.3	6.1	5.1	1.3	23.4	9.7	33.3	0	-41.7	22.0	-5.5
X	-25.9	-59.1	17.7	5.7	9.8	1.0	44.5	25.3	-14.6	0	71.0	-37.2	-19.7
XI	-51.8	-75.9	16.4	5.7	2.0	0.2	24.6	21.1	-11.3	1.3	6.0	7.5	27.0
XII	-40.7	-71.9	18.1	3.5	9.6	1.6	62.9	39.1	-82.2	0	82.6	23.4	-23.8
2001													
I ¹	-8.1	-37.9	26.5	0	3.1	1.4	14.5	7.1	9.2	-4.2	-20.1	22.4	-7.8
II ¹	-10.2	-43.8	26.5	3.3	3.8	1.3	-9.3	3.5	-55.6	2.1	63.7	-23.0	18.2
III ¹	-28.3	-60.9	27.9	3.4	1.3	2.1	31.8	-0.6	25.7	0.6	13.0	-6.9	-5.5
IV ¹	-22.8	-55.9	27.6	-2.0	7.5	2.7	1.8	30.2	-36.9	1.1	15.9	-8.5	18.3
V ¹	-31.0	-57.2	28.5	-3.1	0.8	3.0	15.8	27.2	8.0	-1.0	-26.6	8.2	12.2
VI ¹	-21.6	-51.0	25.8	-0.3	3.9	2.3	31.5	9.3	-103.6	1.6	137.4	-13.2	-12.3
VII ¹	-44.6	-73.2	26.7	-1.0	2.8	1.5	43.3	17.0	-48.4	-1.7	103.2	-26.7	-0.1
VIII ¹	-40.4	-66.5	23.1	-0.7	3.7	1.6	49.7	43.7	50.9	-0.1	-57.9	13.2	-10.9
IX ¹	-38.7	-66.0	23.9	0.2	3.2	1.1	46.2	6.5	4.5	1.8	28.9	4.5	-8.6
X	-62.5	-97.4	27.8	0.1	7.0	2.2	48.4	29.6	-2.3	-3.7	47.7	-22.9	12.0
XI	-99.8	-133.7	24.1	5.6	4.2	2.3	76.4	34.4	142.2	-0.4	11.2	-111.1	21.1

¹ Dati precizēti.

TEKOŠAIS KONTS UN KAPITĀLA KONTS

(milj. latu)

	Tekošais konts										Kapitāla konts	
	Kredīts		Preces		Pakalpojumi		Ienākumi		Kārtējie pārvedumi		Kredīts	Debets
			Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
2000												
IX	188.8	208.0	100.3	153.9	65.3	42.0	11.3	5.2	12.0	6.8	1.5	0.2
X	201.5	227.5	111.4	170.5	62.3	44.7	13.7	8.0	14.1	4.3	2.2	1.1
XI	180.7	232.5	104.0	179.9	54.8	38.4	13.6	7.9	8.3	6.3	2.1	1.9
XII	200.9	241.6	109.3	181.2	60.4	42.3	14.2	10.8	16.9	7.3	2.7	1.1
2001												
I ¹	191.8	200.0	105.7	143.5	62.9	36.4	14.5	14.5	8.7	5.6	2.6	1.2
II ¹	194.6	204.8	109.6	153.4	61.3	34.8	14.2	10.9	9.5	5.7	2.0	0.8
III ¹	211.5	239.8	120.8	181.7	66.2	38.2	15.4	12.0	9.1	7.8	2.3	0.2
IV ¹	211.9	234.7	116.9	172.8	65.3	37.7	14.6	16.6	15.1	7.6	3.4	0.7
V ¹	225.6	256.5	132.7	189.9	70.3	41.8	14.4	17.5	8.1	7.3	4.0	0.9
VI ¹	216.0	237.5	123.4	174.4	67.4	41.6	14.4	14.7	10.7	6.8	2.4	0.2
VII ¹	203.5	248.2	109.4	182.6	68.8	42.1	14.1	15.1	11.2	8.3	2.5	1.0
VIII ¹	213.8	254.2	120.4	186.9	67.6	44.5	14.0	14.7	11.8	8.1	2.0	0.5
IX ¹	193.4	232.1	108.3	174.4	61.1	37.2	13.6	13.4	10.3	7.1	1.7	0.7
X	225.7	288.3	126.8	224.2	71.4	43.6	14.0	13.9	13.6	6.6	2.6	0.4
XI	208.7	308.5	119.1	252.8	63.6	39.5	14.9	9.3	11.1	6.9	2.6	0.3

¹ Dati precizēti.

FINANŠU KONTS. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS, PORTFEĻIEGULDĪJUMI UN ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

(saldo; milj. latu)

	Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi										Atvasinātie finanšu instrumenti	
	Ārvalstīs	Latvijā	Aktīvi	Pasīvi	Līdzdalības vērtspapīri		Parāda vērtspapīri						Aktīvi	Pasīvi
					Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi			Pasīvi				
								Obligācijas un parād-zīmes	Naudas tirgus instrumenti		Obligācijas un parād-zīmes	Naudas tirgus instrumenti		
2000														
IX	-2.2	11.9	25.2	8.2	7.1	-3.6	18.1	4.3	13.8	11.7	12.3	-0.6	0	0
X	0.3	24.9	-16.1	1.5	-1.9	-0.4	-14.2	-6.3	-7.9	1.9	1.9	0	0	0
XI	1.4	19.7	-19.2	8.0	-4.5	0.3	-14.7	-13.1	-1.6	7.7	7.7	0	1.3	0
XII	0.8	38.3	-63.7	-18.5	-9.1	-9.6	-54.7	-54.9	0.3	-8.9	-8.9	0	0	0
2001														
I ¹	-1.9	9.0	-10.6	19.8	-0.7	0.6	-9.9	-24.8	14.9	19.2	19.3	0	0.3	-4.4
II ¹	-2.0	5.5	-33.0	-22.6	1.6	0.6	-34.6	-37.6	3.0	-23.2	-23.2	0	2.4	-0.3
III ¹	-1.7	1.1	-1.7	27.3	8.9	0.3	-10.5	12.8	-23.4	27.0	27.0	0	-0.4	1.0
IV ¹	-1.2	31.4	-49.0	12.0	-11.8	0.2	-37.2	-1.4	-35.8	11.8	11.8	0	0.7	0.4
V ¹	-1.1	28.4	1.0	6.9	5.0	0.3	-4.0	-18.0	14.0	6.6	6.6	0	-1.0	0
VI ¹	2.9	6.4	-94.3	-9.2	-21.8	-0.7	-72.5	-13.1	-59.4	-8.5	-8.5	0	0.5	1.0
VII ¹	-0.4	17.4	-45.4	-3.0	3.2	-0.4	-48.6	-46.5	-2.1	-2.6	-2.6	0	-0.3	-1.4
VIII ¹	-0.8	44.5	55.4	-4.5	-6.3	-0.3	61.7	31.6	30.2	-4.2	-4.2	0	0.5	-0.6
IX ¹	-1.0	7.5	4.8	-0.3	-3.7	-0.3	8.5	-9.9	18.5	0	0	0	0.1	1.7
X	0.8	28.7	-3.7	1.4	17.5	0.6	-21.2	29.3	-50.5	0.8	0.8	0	-1.9	-1.7
XI	-0.4	34.8	45.9	96.3	5.1	0.5	40.7	40.2	0.5	95.8	95.8	0	0.5	-0.8

¹ Dati precizēti.

FINANŠU KONTS. CITI IEGULDĪJUMI

(saldo; milj. latu)

	Citi ieguldījumi									
	Aktīvi		Monētārās iestādes		Valdība		Bankas		Citi sektori	
			Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi
2000										
IX	-103.2	61.5	0.1	-0.1	0.1	-7.6	-105.4	67.3	1.9	1.9
X	103.6	-32.6	0	0	0.2	1.8	105.7	-31.2	-2.3	-3.1
XI	-72.8	78.8	-0.1	-0.1	0.4	0.7	-72.5	81.3	-0.6	-3.1
XII	-63.6	146.2	-0.1	-0.9	0	0	-63.0	150.3	-0.6	-3.1
2001										
I ¹	-89.1	69.0	0.1	-1.4	0.2	0.4	-78.6	65.1	-10.8	4.8
II ¹	145.5	-81.8	0	-0.6	0.1	-0.4	164.8	-85.6	-19.5	4.8
III ¹	59.2	-46.2	-0.1	0.3	-1.6	-0.1	62.4	-51.2	-1.5	4.8
IV ¹	-2.4	18.3	0	3.5	0.7	-0.4	-9.4	23.3	6.3	-8.2
V ¹	-37.0	10.4	0	-3.1	-0.9	0.1	-42.7	19.1	6.6	-5.8
VI ¹	-14.7	152.1	-0.1	-1.5	-0.2	-0.5	-21.1	143.4	6.6	10.8
VII ¹	67.8	35.4	0.1	-1.4	1.0	1.0	61.5	28.2	5.2	7.6
VIII ¹	-68.0	10.0	-0.1	0	0.2	2.1	-73.8	2.5	5.8	5.4
IX ¹	11.5	17.4	0	0.3	0.3	-1.4	6.1	12.2	5.1	6.3
X	-36.7	84.4	0.1	-0.1	-0.3	2.4	-42.1	48.3	5.6	33.8
XI	-152.0	163.2	0	0	-4.0	1.4	-157.9	122.5	9.9	39.4

¹ Dati precizēti.

Latvijas maksājumu bilances pamatrādītāji visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).